

Jaarverslag Vereniging Vrienden van de Koninklijke Bibliotheek 2018

De Vereniging Vrienden van de Koninklijke Bibliotheek is in 1938 opgericht en bestaat in 2018 80 jaar. De Vereniging heeft een nauwe band met de KB en haar collecties. Dankzij een financiële bijdrage van de Vrienden kan de KB topstukken aanschaffen die niet in het normale aanschafbudget passen. Zo blijft belangrijk cultureel erfgoed toegankelijk voor het Nederlandse publiek. De KB organiseerde diverse activiteiten als blijk van waardering voor de huidige Vrienden en om nieuwe Vrienden te werven.

Aanwinsten

In 2018 hebben de Vrienden bijgedragen aan de aanschaf van dertien alba uit de collectie van Ab van der Steur en de zeer zeldzame incunabel: Raoul Lefèvre, *Le recueil des histoires de Troyes*. Haarlem, Jacob Bellaert, 1485-86. Daarnaast hebben zij een financiële bijdrage geleverd aan de tentoonstelling 'Magische miniaturen' in Utrecht.

Collectie alba amicorum van Ab van der Steur

De Haarlemse antiquaar, Ab van der Steur (1938-2012) had een mooie collectie alba amicorum in zijn bezit. De collectie bestaat uit 13 alba, waarvan de oudste, van Blasius Boucquet (1900 A 145) uit de late zestiende eeuw stamt. De Dordtse student Boucquet (1566-1591) begint dit album met een lofgedicht van de Haarlemse kanunnik-schoolmeester Wilhelm van Assendelf, die in Leiden katholieke studenten huisde die daar naar de universiteit gingen. Boucquet huurde een van zijn kamers. Door het album amicorum van Boucquet komen we zo op het spoor van een weinig bekend Hollands netwerk van katholieke studenten. Het album telt maar 25 inscripties, voornamelijk van studenten die Boucquet op zijn Grand Tour door Europa zou tegen komen. Hij wordt echter ziek in Italië en sterft op 25-jarige leeftijd. Hans van de Venne schreef in 2018 al een monografie over het album, getiteld: Alles met mate.

Acht andere alba uit de collectie Van der Steur zijn uit de late 18de-eeuw, onder andere twee alba die in het bezit waren van een vrouw en een man, die later met elkaar zouden trouwen: het album van Elisabeth Constantia Sophia Roëll (sgn 1900 A 133) en het album van Johan Frederik van Reede van Oudtshoorn (sgn 1900 A 135). Doordat de twee bezitters aan elkaar gekoppeld kunnen worden, bevatten hun alba een rijkdom aan informatie over hoe familiale en vriendschappelijke netwerken in de late 18de eeuw nog steeds cruciaal zijn in het vinden van een geschikte partner.

Incunabel Bellaert

Le recueil des histoires de Troyes oftewel *De verzameling geschiedenissen van Troje* is een spectaculair boek. Het is gedrukt in Haarlem aan het einde van de vijftiende eeuw en bevat 48 prachtige houtsneden. Het gaat over de geschiedenis van Troje – maar niet zoals wij die via Homerus kennen. Het werk bestaat uit drie delen. In de eerste twee delen is de Griekse held Hercules eigenlijk de hoofdpersoon. Pas in het derde boek ontmoeten we de geschiedenis van

Troje zoals wij die kennen. Daarin staat ook een afbeelding van het Paard van Troje, de list waarmee de Grieken de stad wisten te veroveren.

Het boek werd gedrukt door Jacob Bellaert. Hij was afkomstig uit Zierikzee en had het vak geleerd bij Gheraert Leeu in Gouda. Leeu maakte ook vaak boeken met houtsneden en dat heeft Bellaert in ieder geval van hem afgekeken. In het begin gebruikte hij nog illustratiemateriaal van Leeu, maar al snel kwam er een houtsnijder naar Haarlem die geweldige houtsneden wist te maken. De naam van deze persoon kennen we niet. Hij wordt de 'Meester van Bellaert' genoemd.

Deze incunabel is een prachtige aanvulling op de collectie die al bij de KB aanwezig is. De aankoop is in de zomer van 2018 gedaan bij veilinghuis Drouot in Parijs en is mogelijk gemaakt door een bijdrage door de B.H. Breslauer Foundation, het Mondriaan Fonds en de Vereniging Vrienden van de KB.

Activiteiten

Ook in 2018 verzorgde de KB diverse bijeenkomsten waarvoor de Vrienden waren uitgenodigd. Zo vond er een speciaal podiumgesprek plaats over vogels en boeken naar aanleiding van de nieuwe pocketuitgave van *De Nederlandsche Vogelen*.

De succesvolle tentoonstelling 'Magische miniaturen' in het Catharijneconvent trok veel bezoekers. De KB wijdde er een symposium aan: 'Meesterwerk: miniatuurkunst in de Zuidelijke Nederlanden in de KB'.

In de zomer waren de Vrienden van harte welkom bij de feestelijke opening van twee tentoonstellingen, die de KB samen met Museum Meermanno had georganiseerd: 'Druk in Den Haag. 500 jaar boeken in 30 verhalen' en 'Vader en dochter, Ronald en Marije Tolman. Betoverende prentenboeken'.

Voor de boekpresentatie van de *Canon van Nederland in de Koninklijke Bibliotheek. vijftig boeken bij vijftig vensters* gingen KB-hoogleraar Irene van Renswoude, Joep Leerssen (hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam) en samensteller van het boek Jan Bos (vml. teamleider Collectiekennis KB) met elkaar in gesprek over de 'zin en onzin' van canonvorming. Al eerder konden de vrienden het online college van Joep Leerssen volgen over de nationale canonvorming in het Nederlandse culturele zelfbesef.

Het middagsymposium 'Berichten over tachtig jaar oorlog. De Nederlandse Opstand tussen feit en fictie' werd massaal bezocht. Experts boden een blik op de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) via verschillende media zoals nieuwsprenten, nieuwsbrieven en literatuur.

Stichting Vrouwengeschiedenis van de Vroegmoderne Tijd organiseerde in samenwerking met de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde en de (KB) een symposium met het thema: 'Vrouwengeschiedenis als bron van inspiratie'.

Ter nagedachtenis aan de 50ste sterfdag van de verzamelaar Louis Koopman geeft KB een aantal presentaties over de Collectie Koopman. Conservator Moderne boekkunst Paul van Capelleveen laat u een mooie selectie zien en neemt u mee in het verhaal over de collectie. De collectie bevat boeken die gemaakt zijn door belangrijke kunstenaars, van Picasso tot Zadkine. De presentaties worden ook in 2019 gegeven.

Excursie Utrecht

Ruim 70 Vrienden hebben deelgenomen aan de excursie Magische Miniaturen in het Catharijneconvent in Utrecht. Drs. Van der Vlist, conservator bij de KB, verzorgde de inleiding op de tentoonstelling. De rondleidingen werden gegeven door medewerkers van het Catharijneconvent. Als extra attentie, ter ere van ons 80-jarige jubileum, kregen de Vrienden na afloop van de borrel *de Boekenwereld* cadeau, dat voor de helft gewijd is aan de tentoonstelling. Het magazine komt 4 keer per jaar uit, en is een gezamenlijk initiatief van Universiteit Amsterdam, Leiden, Leuven en de KB. De tentoonstelling heeft 5 sterren in het NRC gekregen.

Algemene Ledenvergadering

De Algemene Ledenvergadering (ALV) vond plaats op 15 juni 2018 in Museum Meermanno, in Den Haag. De voorzitter heette de Vrienden hartelijk welkom, en een bijzonder welkom was er voor erelid de heer Van Drimmelen, voormalig KB-directeur.

Belangrijk punt op de agenda was de benoeming van een nieuw bestuurslid: de heer E. van Welie. Twee bestuursleden zijn aan het einde van hun termijn gekomen: mevrouw Van Ditzhuyzen en de heer De Groot. Zij worden hartelijk bedankt voor hun inzet.

De jaarverslagen zijn besproken. Het bestuur en de penningmeester krijgen van de ledenvergadering decharge voor het gevoerde beleid. De heren Steenbakkers en Bouwmeester zijn bereid volgend jaar weer plaats te nemen in de kascommissie.

De Vereniging Vrienden van de Koninklijke Bibliotheek telde op 31 december 2018 585 leden.

In het bestuur hadden zitting: drs. H.A. Pabbruwe (voorzitter), mevrouw drs. N.N. van Willigen (secretaris), drs. F.A. Kooij RBA (penningmeester), mevrouw drs. R.E.A. van Ditzhuyzen en dr. A.H. de Groot en de heer E. van Welie. Dr. E.J.B. Knibbeler had als algemeen directeur van de KB q.q. zitting in het bestuur.

Aansluitend op de Algemene Ledenvergadering verzorgde Arno Kuipers, collectiespecialist bij de KB, de inleiding op de expositie 'Porno op Papier. Taboe en tolerantie door de eeuwen heen'. Vervolgens vertelde Jan Bos het verhaal achter enkele bijzondere aanwinsten van 2017 en hij lichtte toe wat de geselecteerde collectiestukken zo uniek maakt.

Ter gelegenheid van het 80-jarige jubileum hebben alle Vrienden een prachtige set Ansichtkaarten cadeau gekregen. Op de kaarten staan afbeeldingen van een selectie van de topstukken die mede dankzij de bijdragen van de Vrienden konden worden aangekocht. Op de omslag staat meer informatie over de werken.